

Murberget

Länsmuseet Västernorrland

Årsberättelse 2014

Inledning

För 20 år sedan invigdes Murberget Länsmuseum Västernorrlands nya museibygnad. Detta har under året uppmärksammats genom tillbakablickar och nya perspektiv på de första tillfälliga utställningar som hölls och genom att uppmärksamma våra basutställningar genom ett stort antal guidade visningar. Våra tre jubileumsutställningar visade målade och snidade norrländska möbler, allmogevapen och ångermanlandsbrudar. De vackra golvuren kom i år först i sällskap med traditionella svenska brudklänningar, för att senare få sällskap med klänningar som representerade dagens mångkulturella ångermanlandsbrudar.

Bröllop och kärlek blev också ett av årets genomgående teman, med en rikhaltig programverksamhet. Det var samtal kring traditioner i olika länder, specialvisningar av klänningarna, filmvisning mm. På en av sommarens hetaste dagar hölls dropp-in bröllop i Murbergskyrkan, i samverkan med domkyrkoförsamlingen, där 18 par vigdes. Kärlek och allas rätt till sitt eget livsval var också temat i utställningen Queering Sápmi. En utställning, som i likhet med I brudens tid, visade på allas rätt till sin kärlek.

Att Umeå under 2014 var kulturhuvudstad präglade i viss utsträckning årets arrangemang. De nordliga länens hemslöjds konsulenter samverkan kring en rad evenemang i Umeå och på Murberget hölls Slöjdcirkus och utställningar med hemslöjdstema. I samverkan med Scenkonstbolaget gavs föreställningen Häxbrand i såväl Umeå som i länet. Museet var också rikligt företrädare vid det stora vårmötet i Umeå, som arrangerades av Riksförbundet Sveriges Museer och Riksantikvarieämbetet.

Murberget ska arbeta i enlighet med den antagna Tillgänglighetsplanen 2014-2016, vilket medför att lätt åtgärdade hinder ska åtgärdas och att ambitionsnivån på övriga hinder ökar. Vi ska arbeta för att göra Länsmuseumets samlade kunskap tillgänglig och medverka till att tillgängliggöra länets kulturarv digitalt och fysiskt. Till detta hör bl.a. webbvisningar av magasin och miljöer, deltagande i ABM-resurs och inrättande av en handikapptoalett på friluftsmuseiområdet.

Genom samverkan med andra kulturinstitutioner, regionalt, nationellt och internationellt och med civilsamhället vill vi skapa förutsättningar för att stärka den kulturella och historiska medvetenheten i samhället. Därigenom kan främlingsfientlighet och rasism motverkas och vi kan bidra till ökad tolerans och delaktighet i dagens och framtidens samhälle.

Kulturarvet är också en resurs för länets utveckling ur många aspekter. Med beaktande av en hållbar utveckling, ekonomiskt, socialt och miljömässigt, ska Murberget söka samarbeten kring projekt som berikar såväl vård, skola och omsorg som projekt som syftar till att utveckla kreativa näringar. Genom samarbete med andra aktörer kan kulturarvet bli en resurs för livslångt lärande och pedagogisk utveckling. Museet ingår som del i projektet Kulturarv i utveckling, tillsammans med Länsstyrelsen och Landstinget.

Lillian Rathje

Landsantikvarie/Länsmuseumchef

Sammanfattning av det regionala uppdraget

För Murberget Länsmuseum Västernorrland finns ett regionalt uppdrag från huvudmännen. Nedan redovisas i korthet hur mål/utvecklingsområden har uppnåtts.

Mål/utvecklingsområden

- För Länsmuseum ska satsningar på nya samarbeten med civilsamhället och andra, prioriteras och utvecklas. Länsmuseum ska i redovisning av närmast genomförda verksamhetsår ange i vilken utsträckning verksamheten har skett i samverkan med andra aktörer (med kommuner, med andra regionala kulturverksamheter, med civilsamhälle m.fl.).

Vår ambition är att ytterligare öka samverkan med olika föreningar, organisationer till allas gemensamma gagn. Bland de samarbetspartners vi haft under året kan nämnas bl.a. olika delar av Scen-konstbolaget och Landstinget, ett flertal kommuner, litterära sällskap, folkhögskolor, fria grupper, British museum, norska universitet och idrottsföreningar.

- Länsmuseum ska öka närvaron i länet samt ansvara för samverkan mellan länsmuseum och de kommunala museerna och fungera som stöd och resurs för övrig museiverksamhet på lokal nivå. Det regionala uppdraget innebär att länsmuseum ska nå ut till samtliga kommuner i länet. Uppdraget kan ske genom arrangemang och aktiviteter, genom stöd i olika former (arrangörstöd, teknikstöd, rådgivning, kompetensutveckling) eller på annat sätt. En större samverkan ska utvecklas mellan Länsmuseum och Härnösands kommun kring aktiviteter och arrangemang.

Länets museer har inlett ett samarbete för närmare koordinering. Ett fåtal möten har skett, men ambitionen är att vi under kommande år ska få till ett närmare samarbete. Arbetet sker delvis inom ramen för ABM-samverkan.

Länsmuseum har nått samtliga kommuner med olika arrangemang, aktiviteter, rådgivningar och projekt. Samverkan med Härnösands kommun har bl.a. gällt Nationaldagsfirandet, demensprojekt, kommunungdomar och instegare.

- Länsmuseum skall också 2012-2014 genom sin verksamhet, sina anläggningar och samlingar bidra till besöksnäringens samlade attraktionskraft i länet och därmed öka antalet länsmuseumbesökare från länet, från övriga delar av Sverige och från utlandet.

Antalet besökare var något lägre under 2014 än året innan. Detta beror till del på att vi under fjolåret hade extraresurser för museets 100-års jubileum och kan till del tillskrivas den heta sommaren. Det totala antalet besökare i våra anläggningar var 108199, dessutom tillkommer ca 16 400 som deltagit i olika aktiviteter på Murberget. Sommarens allsång lockade 7000 besökare och julmarknaden bevistades av ca 5000 personer, varav 3500 endast deltog i våra utomhusaktiviteter.

Länsmuseum är del i projektet Kulturarv i samverkan, tillsammans med Länsstyrelsen och Landstinget, som syftar till att skapa förutsättningar för ett demokratiskt, tillgängligt och attraktivt kulturarv samt bidra till att kulturarv fungerar som en resurs för besöksnäring, företagande och entreprenörskap i Västernorrland.

- Prioriterade satsningar ska göras på kulturmiljöfrågor, såväl förhistoriskt kulturarv som det moderna samhällets kulturmiljöer. Friluftsmuseet firar 100 år 2013 och detta ska uppmärksammas bl.a. genom samverkan och samarrangemang med Härnösands kommun.

Museet bedriver en omfattande rådgivning till allmänheten och kommunerna i frågor kring förhistoriskt kulturarv och det moderna samhällets kulturmiljöer. Det är främst våra arkeologer och byggnadsantikvarier som besvarar dessa frågor. Till detta kommer den projekt- och uppdragsverksamhet vi bedriver, samt föredrag för allmänheten i samband med utställningar och projekt. Bland aktiviteter kan nämnas framtagande av skrifter om länets riksintressen för kulturmiljö, kursgrävningar och forskningsgrävningar.

Härnösands kommun kommer under överskådlig framtid att förlägga Nationaldagsfirande till Murberget och sommarens allsångskvällar har samarrangerats med bland andra Härnösands kommun. Vi samarbetar också med konstmuseet.

- Satsningar på dokumentation av samtiden och de snabba förändringar som sker i samhället ska prioriteras vid läns museet. Läns museet har under programperioden ansvar för att dagsaktuella frågor debatteras och belyses.

Dokumentation av samtiden har bland annat utförts genom skrifter om riksintressen. De dagsaktuella frågorna har dels berörts i några av våra utställningar, t.ex. I brudens tid och Queering Sápmi, som ställt frågor om allas lika rätt. Vi har ett fortsatt samarbete 5i12-rörelsen genom Internationella festen. utvecklats till att vara två dagar, där den första innehåller seminarier kring aktuella frågor.

Andra exempel är produktionen Häxbrand, i samarbete med Kammarensemblen, Scenkonstbolaget och folksångerskan Ulrika Bodén. I samband med varje föreställning har Murbergets pedagoger agerat på scen med musiker och sångerska samt även hållit workshops med publiken kring temat. För länets kommunala Samhällskommunikatörer har vi hållit workshops med drama på temat demokrati och rösträtt.

I samverkan med Pingstkyrkan har våra hemslöjdskonsulenter projektet "It's cold out there, but my heart is warm". Man vände sig till de romska tiggare som finns i Härnösand. En slöjdstuga hölls öppen två morgnar i veckan där man av återbruksmaterial slöjdade små föremål som kunde säljas på gatan. Projektet kommer fortsätta i etapp 2 under våren 2015.

- Samtidskonst är ett prioriterat område och Läns museet har en viktig uppgift som arena för utställningar, seminarier och programverksamhet kring konst.

Två utställningar med konst har vi haft under året. Den ena visade Harald Boströms snidade träfigurer, som dels lånats ur Birgittamuseets samling och dels ur privata samlingar. För barn och unga fanns möjlighet att tälja gubbar med inspiration från Harald Boström. Francesca Mazza Mikaelsson höll i till en workshop i kreativt skapande och ett föredrag kring konst som terapi. Den andra ReRagRug, var ett resultat av Katarina Brieditis och Katarina Evans experimentella designprojekt som utforskade mattans sociala och ekologiska hållbarhet. Sommartid fanns också, liksom förra året, Bengt Lindströms väsen utställda framför museibygnaden. De stora utskurna figurerna, som lämnat sitt sammanhang, är mycket uppskattade av barn i alla åldrar. Vi har under året inlett ett närmare samarbete Landstingets konstkonsulenter.

- Aspekter på tillgänglighet ska fortsatt beaktas, såväl fysisk som informativ; inte minst vad gäller digitalisering. Portalen Kulturarv Västernorrland ska prioriteras liksom läns museets egna webbplats.

En fortsatt utveckling av Portalen Kulturarv Västernorrland har skett inom ramen för ABM samarbetet. Läns museets egna webbplats har utvecklats och når idag flera än tidigare. Uppenbart är att allt flera når vår webbplats genom mobil trafik och att vår Facebooksida gillas av allt flera. Det har varit en ökning med hela 95%.

- Kultur ska vara tillgänglig för alla. Att identifiera och undanröja synliga och osynliga hinder, att förändra attityder och värderingar är nödvändigt för att alla – med eller utan funktionsnedsättning – ska få tillgång till kulturutbudet. Läns museet ska ta fram en handlingsplan för ökad tillgänglighet senast 2013.

Vi följer vår tillgänglighetsplan och förutom att lätt avhjälpta hinder har åtgärdats har vi bl.a uppfört en handikapptolett på uteområdet.

Till några av våra större evenemang har vi haft teckentolkare. Vi deltar i Landstingets utbildning och utbud av syntolkning.

Genom vårt arbete med kultur för äldre var vi inbjudna av drottning Silvia till Silviahemmets konferens rörande demens. Under året har vi även tagit emot grupper med särskilda behov, bl a psykiskt funktionshindrade, långtidsarbetslösa och nyanlända. Vid dessa tillfällen har vi nyttjat friluftsmuseets olika miljöer med kolbullar och berättelser i Timmerkojan, kafferep och nostalgi i Prästgården mm med gott resultat.

- Verksamhet för barn och unga ska prioriteras och kulturarvspedagogiken ges en framträdande roll i Läns museets verksamhet. Möjligheter för barn och unga att besöka museet, eller få besök av pedagoger, ska utvecklas.

Inom den pedagogiska verksamheten på Murberget har vi under året bedrivit både verksamhet på Murberget och ute i länet. Murbergets pedagogiska verksamhet riktar sig främst till länets förskolor, grundskolor och gymnasium. Under året har vi förutom löpande visningar och program för länets skolor deltagit och samarbetat med olika aktörer. Tillsammans med museets arkeologer har vi erbjudit skolelever att delta i utgrävningar i både Sundsvalls och Timrå kommun. Vi har genomfört studiedagar för Mittuniversitet på tema Museets som pedagogisk resurs samt Tidsresemotodik.